gemeente Den Helder

raadsvoorstel

Registratienummer:	RVO12.0212	Portefeuillehouder:	J.K. Visser
Van afdeling: Behandelend ambtenaar: Telefoonnummer: E-mail adres:	 Martin Bosch (0223) 67 8176 m.bosch@denhelder.nl	Ter inzage gelegde stukken / bijlagen: • oprichtingsakte/Statuten incl. bijlage 4 • Havenovereenkomst • Nota "De verhouding tussen de aandeelhouder (B&W) en de gemeenteraad"	
Onderwerp:	Oprichting Naamloze Vennootschap Port of Den Helder: wensen- en bedenkingen o.g.v. artikel 160, lid 2, Gemeentewet		

Gevraagd besluit:
Op grond van artikel 160, lid 2, Gemeentewet het college van burgemeester en wethouders (B&W) te berichten dat de raad geen bedenkingen heeft tegen de uitvoering van het voorgenomen besluit van het college tot oprichting van de Naamloze Vennootschap *Port of Den Helder i.o.* op de grondslag van de volgende van dit besluit deeluitmakende stukken:
- de oprichtingsakte/Statuten van de Naamloze Vennootschap Port of Den Helder, versie 16 mei 2012;
- de Havenovereenkomst tussen de gemeente Den Helder en de NV Port of Den Helder (i.o.), versie 21 mei 2012;
- de Nota "De verhouding tussen de aandeelhouder (B&W) en de gemeenteraad",

Of

Op grond van artikel 160, lid 2 het college te berichten dat de raad de volgende wensen en/of bedenkingen aan het college ter overweging mee geeft.....

Publiekssamenvatting

Het havenbedrijfsleven heeft al lange tijd de wens om alle havengerelateerde activiteiten samen te brengen in een Havenbedrijf. Bedrijfsleven en Marine, maar ook hogere overheden steunen deze ambitie. Wij onderschrijven die wens. Het is nodig om de haven van Den Helder die impuls te geven die nodig is om de positieve economische ontwikkelingen van de afgelopen jaren duurzaam te verankeren. Wij staan nu op het punt de vennootschap oprichten die daarvoor nodig is. Dit is een eerste stap in de richting van de start van het havenbedrijf per 1 januari 2013.

Aanleiding
De afgelopen jaren is intensief gewerkt aan de positie van de haven van Den Helder. In het rapport "Krimp of Niet" van Wim Deetman en Jan Mans werd duidelijk gesteld welke waarde de haven voor Den Helder heeft. De haven is cruciaal voor de economische ontwikkeling van Den Helder en daarmee voor de stad als geheel: alleen als de haven zich positief blijft ontwikkelen kan het scenario van krimp afgewend worden. In het recent verschenen rapport "De Kop op de Kaart" van Lenie Dwarshuis-van de Beek wordt ook in de regionale context het belang van de haven als Offshore Energy HUB benadrukt.

De afgelopen decennia is de Koninklijke Marine gekrompen tot minder dan 10.000 medewerkers nu. Gelukkig was er ook een tegenbeweging: de offshore olie en gas heeft zich goed ontwikkeld. Er is een nieuwe industriële ontwikkeling in de haven tot ontwikkeling gekomen die zich richt op het bevoorraden, onderhouden en ook het slopen van de platforms. De unieke ligging van Den Helder en de aanwezigheid van vliegveld De Kooy zijn daarin Unique Selling Points gebleken. Samen met Stavanger (Noorwegen) en Aberdeen / Great Yarmouth (UK) bedient Den Helder de platforms op de Noordzee. Ook zijn er kansen voor offshore wind. Verder worden initiatieven genomen om de potentie van het Marinebedrijf in te zetten voor civiel-economische havenontwikkelingen. (O.a.: Taskforce medegebruik defensie.)

Wil Den Helder deze ingezette positieve trend handhaven, dan zijn een stevig gepositioneerde haven en een slagvaardig havenbedrijf essentiële randvoorwaarden. Vier van de acht adviezen uit het rapport Deetman/Mans, waaronder de 'top drie' aanbevelingen, wijzen in deze richting.

In dat kader is bestuurlijk en politiek meermalen de verzelfstandiging van de havendienst uitgesproken. In oktober 2011 sprak uw raad over het ambitiedocument, waarin de basis voor een zelfstandig havenbedrijf stond beschreven. Inmiddels hebben wij op 8 mei jl. - op basis van een gedegen financiële verkenning (MTBS) - geconstateerd dat er een solide financiële basis is voor een zelfstandig Havenbedrijf Port of Den Helder. Daarbij hebben wij verder een uitspraak gedaan welke terreinen in het verzelfstandigd havenbedrijf kunnen worden ingebracht. Daarnaast hebben wij op 8 mei 2012 besloten de werving van de havendirecteur en leden voor de Raad van Commissarissen (RvC) te starten. In een informele bijeenkomst voor raadsleden zijn de stand van zaken en de vervolgstappen toegelicht.

Vervolg.

Een inbreng in drie stappen
Met de vaststelling van het financiële rapport over de verzelfstandiging van de Haven (MTBS) is er een voldoende financiële basis onder het havenbedrijf aangebracht. Ook is gesignaleerd dat de exacte financiële gevolgen van de verzelfstandiging (nog) niet in volle detaillering kunnen worden vastgesteld. De tweede helft van 2012 wordt 'proefgedraaid' met een havenbegroting waarin alle elementen van in het Havenbedrijf (i.o.) in de praktijk inzichtelijk worden. Deze exercitie leidt tot een scherper beeld over hoe het Havenbedrijf straks zal functioneren.

Om een verzelfstandigd havenbedrijf te maken is het nodig daarvoor een rechtspersoon op te richten. Gezien het bedrijfsmatig karakter ligt het voor de hand dat in de vorm van een vennootschap te doen. In principe kan ook gekozen worden voor de besloten vennootschap, maar in Nederland is het volstrekt gebruikelijk daarvoor de vorm van de naamloze vennootschap te kiezen. Wij zien geen reden daar in het geval van het havenbedrijf van af te wijken.

Om vaart in het proces te houden stellen wij voor de NV nu op te richten. Vooralsnog zal het om een lege NV gaan, de gronden, middelen en taken zullen per 1 januari 2013 worden ingebracht. Deze stap maakt het mogelijk een directeur en commissarissen aan te stellen, die als eerste opdracht hebben het Havenbedrijf verder voor te bereiden. In het bijzonder zullen zij een beleidsplan opstellen waarmee het Havenbedrijf op 1 januari 2013 kan starten.

Daarmee volgen we een lijn volgens twee stappen:
Stap 1: Oprichting lege NV: nu aan de orde.
Stap 2: Besluitvorming over inbreng van de "onderneming havenbedrijf" in de NV: najaar 2012.
Stap3: Inbrengen van de onderneming en start van het havenbedrijf: 1 januari 2013

Met de statuten en de Havenovereenkomst zijn de leidende documenten voor de verzelfstandiging van de haven van Den Helder opgesteld. Er worden nog veel meer (technische) documenten opgesteld. Te denken valt aan de erfpachtovereenkomst, inbrengovereenkomst etc. De nu voorliggende documenten geven samen met het eerder door ons vastgestelde Beslisdocument en Ambitiedocument voldoende basis om een oordeel te vragen aan GS voor oprichting van een (vooralsnog lege) NV. Bij het "vullen" van de NV zal uw raad opnieuw een besluit worden gevraagd.

De Statuten van de NV Havenbedrijf Den Helder (bijlage).
Statuten van een NV zijn grotendeels standaard. Een aantal artikelen zijn op de Helderse situatie toegesneden en verdienen bijzondere aandacht. Deze artikelen worden hieronder puntsgewijs behandeld. De Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA) wordt q.q. gevormd door (een vertegenwoordiging van) ons college. De RvC bestaat uit inhoudelijk deskundigen, gedacht is aan de drie aandachtsgebieden havengerelateerde bedrijfsleven, havenbedrijf en marine.

Art. 2: Doel van de NV.
De doelstelling is ruim opgezet, niet slechts de ontwikkeling/exploitatie van het havengebied en de nautisch maritieme aspecten, maar ook het 'bevorderen van de economische ontwikkeling en werkgelegenheid' in bredere zin. Hier wordt de NV gepositioneerd als de motor van economische ontwikkeling van Den Helder en de regio.

Art. 4 lid 4
Het non–privatiseringsartikel. Aandelen mogen alleen naar overheden of vennootschappen die geheel in overheidshanden zijn.

Art. 14. 3
Het bezoldigingsbeleid van het Bestuur van de NV is de zaak van de AVA. Concrete invulling van dat beleid is voor de RvC.

Art. 14.4
De leden van het (c.q. de raad van) Bestuur NV worden door de AVA benoemd.

Art 14.5
De leden van de RvC worden door de AVA benoemd.

Art. 15.7
Het jaarplan en het investeringsplan van de NV wordt door de RvC vastgesteld en ter kennisneming aan de AVA toegezonden.

Art. 15.8
De RvC kan bepalen dat bepaalde besluiten van het bestuur de voorafgaande goedkeuring van de RvC behoeven (dit ter nadere invulling van de RvC).

Art. 15.9
Eén maal per 4 jaar stelt Bestuur een 4-jarig bedrijfsplan op (gronduitgiftes, investeringen, prijspolitiek etc.). Dit plan moet door de AVA worden vastgesteld.

Art. 15.10
Een lijst van gewichtige besluiten die goedkeuring van de AVA behoeven.

Art. 23.1
De winst staat ter beschikking van de AVA. De vennootschap stelt dividendbeleid dat er op gericht is dat de NV minimaal een solvabiliteitsratio heeft van 30%. Hieruit blijkt dat de op te richten NV ook op langere termijn aan haar verplichtingen kan voldoen. Dit is nodig om een Havenbedrijf te creëren dat in staat is op de financiële markt voldoende vreemd kapitaal aan te trekken. Voor het bepalen van dit percentage hebben we benchmark gegevens gebruikt, 30% is het minimumpercentage dat in de verzelfstandigde zeehavens wordt gehanteerd (Zeeland Seaports, Moerdijk). Rotterdam en Groningen streven hogere percentages na.

Verhouding tussen de Aandeelhouder (B&W) en de gemeenteraad (bijlage)
In het dualisme treedt B&W op als AVA van de NV (Gemeentewet artikel 160 lid 1 onder e). Uiteraard wenst ook uw raad betrokken te blijven bij het Havenbedrijf. Daarvoor is een nadere regeling ontworpen over hoe wij als aandeelhouder omgaan met uw raad aangaande de bevoegdheden van de AVA (zie bijlage). Daarbij is steeds een keuze gemaakt tussen twee mogelijkheden (instrumenten): ofwel "Mededeling achteraf aan uw raad", ofwel de "wensen en bedenkingen procedure". Bij deze keuze is evenwicht gezocht tussen de noodzaak een slagvaardig verzelfstandigd Havenbedrijf te creëren en de behoefte van uw raad om op hoofdlijnen te kunnen sturen.

De wensen en bedenkingen procedure wordt voorgesteld voor onder meer het Bezoldigingsbeleid van het Bestuur (de directeur) en voor de vaststelling van het Bedrijfsplan van de NV.

Havenovereenkomst (bijlage)
In de Havenovereenkomst worden zaken vastgelegd die niet in de statuten passen en die geregeld moeten worden tussen gemeente en NV.

De Havenovereenkomst opent met een preambule over de uitgangspunten bij de Havenverzelfstandiging.

Art. 2.5 ziet er op toe dat de gemeente haar aandelen niet binnen 3 jaar vervreemdt. Dit is een voorwaarde van de Belastingdienst voor de vrijstelling van de overdrachtsbelasting. Indien er een nieuwe aandeelhouder binnen die 3 jaar wil toetreden kan de AVA besluiten tot uitgifte van nieuwe aandelen.

Art. 3.2 De gemeentelijke lening.

Het zal niet mogelijk zijn dat de NV op 1 januari 2013 zelfstandig bij de bank de voor de NV noodzakelijke lening kan verkrijgen. Dit is gebleken bij alle bekende verzelfstandigingsprocessen van havens in Nederland. Daarom wordt voorgesteld om de gehele noodzakelijke lening bij de gemeente te betrekken en die lening in 10 jaar af te lossen. Deze constructie is identiek aan de procedure die Havenbedrijf Rotterdam 10 jaar geleden heeft gevolgd. Ook is het mogelijk de kredietwaardigheid van het havenbedrijf positief te beïnvloeden door andere kredietfaciliteiten beschikbaar te stellen.

Art. 4 geeft meer helderheid over de in te brengen gronden en de condities waaronder dat gebeurt. Uitgangspunt is het Beslisdocument waarin wij hebben besloten welke gronden worden ingebracht. Bijlage 4 is nog onderwerp van nader ambtelijk beraad, die uitwerkingen zijn technisch van aard.

Uw raad kan nadere besluitvorming op de punten 3.2 en 4 in de tweede helft van 2012 tegemoet zien.

Art. 5 Wegen en kaden.

Dit artikel ziet erop toe dat de NV zelf haar (niet-openbare) wegen onderhoudt en doet voldoen aan ISPS-code (International Ship and Port facility Security).

Art 6 ziet er op toe dat de NV promotie en acquisitie verzorgt en afstemt met de gemeente.

Art 7.1 maakt het 4 jarig bedrijfsplan meer expliciet.

Dit plan komt ook voor in de statuten en Havenovereenkomst van Rotterdam en Zeeland en is een belangrijk sturingsinstrument voor de aandeelhouder. Elders is vastgelegd dat wij de vaststelling dit bedrijfsplan voorleggen aan de gemeenteraad in een wensen en bedenkingen procedure.

Art. 7.2. stelt dat de NV een jaarrekening en een jaarverslag produceert. Daarbij 2 kanttekeningen:

Lid 1. Dit jaarverslag stelt ons in staat uw raad jaarlijks te informeren over de voortgang van het Havenbedrijf.

Lid 2. Het is bekend dat uw raad een motie heeft aangenomen om jaarrekening van verbonden partijen per 1 februari in te leveren. Deze vroege datum wordt niet haalbaar geacht. De zorgvuldigheid (o.a. accountantsverklaring) en diverse besluiten die ook binnen de vennootschap na afloop van het jaar moeten worden genomen (bestuur, RvT, AVA) maken op voorhand het aanleveren van jaarstukken voor 1 februari onmogelijk. De wet (Burgerlijk Wetboek) hanteert een termijn van 1 juli, dit is in de statuten gevolgd. In afwijking daarvan en om tegemoet te komen aan de wens van de raad legt de Havenovereenkomst een vroegere datum vast: 1 mei.

Art. 9.2 tariefstelling

Alle haventarieven worden na 1 januari 2013 door het Havenbedrijf vastgesteld.

Financiële consequenties

De oprichting van de lege NV heeft zeer beperkte financiële consequenties. Pas bij de daadwerkelijke inbreng van de onderneming "Port of Den Helder" in de NV treden de financiële consequenties op. Deze worden in de komende periode meer zichtbaar, expliciet en transparant gemaakt. Uw raad zal in het najaar van 2012 een voorstel worden voorgelegd voor de inbreng van de onderneming. (Zie: verdere procedure.)

Verdere procedure.

Stap 1: huidige besluitvorming.

Met de voorliggende documenten leggen wij de hoofdlijnen van de Verzelfstandiging van de haven voor aan uw raad (stap 1). Op basis daarvan kan uw raad in de laatste vergadering voor de zomer haar "wensen en bedenkingen" uiten. Deze wensen en bedenkingen zullen door ons worden betrokken in het vervolgtraject.

Onmiddellijk na de raadsvergadering van begin juli kunnen wij een officieel besluit nemen tot oprichting van de NV en daarna aanstonds goedkeuring vragen aan GS (art. 160 Gemeentewet) voor die oprichting. GS onthoudt die goedkeuring alleen als de oprichting van de NV in strijd is met de wet of met het algemeen belang. Van de zijde van GS worden geen problemen verwacht. Nadat de goedkeuring van GS is verkregen zal de NV worden opgericht.

In de voorliggende periode zullen alle overige documenten worden opgesteld en van besluitvorming worden voorzien:

- Goedkeuring van de Belastingdienst voor vrijstelling van overdrachtsbelasting ("Ruling").
- Erfpachtovereenkomst.
- Regeling Nautisch maritieme bevoegdheden (al dan niet gezamenlijk met de Koninklijke Marine).
- Exacte (kadastrale) tekeningen van de in te brengen gronden.
- Mogelijke nadere afspraken over de in te brengen gronden.
- Personele documenten (in te brengen personeel en bijkomende afspraken).
- Inbrengovereenkomst.
- Ontvlechtingsdocument.
- Etc.

Stap 2: Besluitvorming over financiën.

De komende periode zal gebruikt worden om alle noodzakelijke vervolgstappen (zie boven) te zetten. Ook zullen de exacte financiële consequenties van de verzelfstandiging in beeld worden gebracht. Zo wordt de begroting van het Havenbedrijf (vooralsnog) extracomptabel zichtbaar gemaakt in de gemeentelijke begroting. Op die manier ontstaat meer (detail) inzicht in de gevolgen van de verzelfstandiging voor de gemeentelijke financiële huishouding.

Als alle stukken finaal gereed zijn kan de politieke besluitvorming volgen. De verzelfstandiging van het Havenbedrijf is een buitengewoon belangrijke bestuurlijke beslissing. Uw raad is aan zet (budgetrecht) voor de financiële aspecten en het sluiten van een gemeentelijke lening met het Havenbedrijf. Alle relevante stuken voor de verzelfstandiging zullen aan het eind van 2012 aan u worden voorgeleid.

Stap 3: inbreng van de onderneming in de NV.

Na de bestuurlijke besluitvorming zal op 1 januari 2013 de onderneming Havenbedrijf Den Helder worden ingebracht in de NV (stap 3), waarmee de verzelfstandiging een feit is.

Inleiding en Beoogd maatschappelijk resultaat
In het rapport Deetman / Mans "Krimp of Niet" wordt de waarde van de haven voor de stad Den Helder in de eerste drie adviezen genoemd. Den Helder wil de groei van een stevig economische havencluster optimaal faciliteren en aanjagen. De oprichting van een Haven NV hoort daarbij.

Kader
Dit voorstel is een uitwerking van het ambitiedocument dat in oktober 2011 in de vergadering van uw raad is behandeld alsmede een verdere uitwerking van ons besluit van 8 mei 2012.

Het oprichten van een verbonden partij moet voldoen aan de nota deelnemingen. Het afwegingsmodel in deze nota is gevolgd, en op basis daarvan is het geëigend voor de havenfunctie een overheids-NV in het leven te roepen.

Argumenten
Door het verzelfstandigen van het Havenbedrijf ontstaat een slagvaardige gebiedsautoriteit met als eenduidige missie de economische havencluster te stimuleren en aan te jagen. Dit hoofdpunt is in diverse facetten in dit raadsvoorstel uitgewerkt.

Maatschappelijk draagvlak
Vanuit het havenbedrijfsleven, de Koninklijke Marine en hogere overheden wordt het vormen van een zelfstandig Havenbedrijf onderschreven en aangemoedigd (zoals bijvoorbeeld blijkt uit de taskforce medegebruik defensie en onze contacten met het bedrijfsleven - in het bijzonder ook met de HSV).

Financiële consequenties
Wij hebben een gespecialiseerd bureau (MTBS) op het gebied van haven-financiën opdracht gegeven de business case Port of Den Helder door te rekenen. MTBS concludeert dat er voldoende basis ontstaat voor een financieel gezond havenbedrijf. Het voorliggende voorstel tot oprichten van de NV kent nauwelijks financiële risico's. Uw raad zal eind 2012 een nader voorstel tegemoet kunnen zien waarin de inbreng van de onderneming wordt voorgesteld. Dit besluit heeft mogelijk wel financiële gevolgen. (Zie eerder onder "Stap 2")

Communicatie
Daags na ons B&W-besluit organiseren wij in samenwerking een persgesprek met de betrokken bestuurders en de kwartiermaker.

Realisatie
Na het vaststellen van wensen en bedenkingen door uw raad zullen wij een definitief standpunt over de oprichting van de NV innemen, GS om goedkeuring vragen en de NV bij de notaris oprichten.

Den Helder, 29 mei 2012,

Burgemeester en Wethouders van Den Helder,

burgemeester
Koen Schuiling
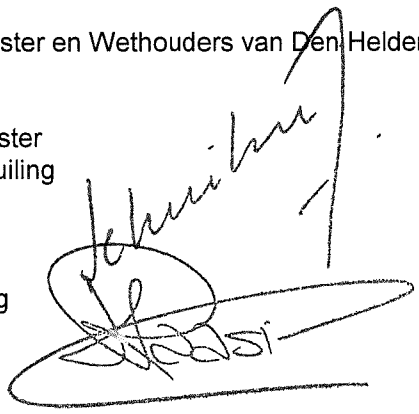
secretaris
H. Raasing